

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Уманський національний університет садівництва

Кафедра соціально-гуманітарних і правових дисциплін

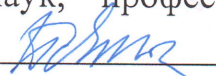
«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Гарант освітньої програми
Віктор КАРПЕНКО
«30» 08 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

Освітній рівень: Другий (магістерський)
Галузь знань 09 «Біологія»
Спеціальність: 091 «Біологія»
Освітня програма Біологія
Факультет Плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія науки» для здобувачів вищої освіти галузі знань 09 «Біологія» спеціальності 091 «Біологія» освітньої програми «Біологія». – Умань, Уманський НУС, 2022. – 19 с.

Розробник доктор філософських наук, професор кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Павло ЯМЧУК

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін. Протокол № 1 від 31.08. 2022 року.

Завідувач кафедри, доцент Людмила МАШКОВСЬКА

Схвалено науково-методичною комісією факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Протокол № 1 від 31 серпня 2022 року.

Голова комісії Андрій ТЕРНАВСЬКИЙ

«31» 08 2022 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 09 « Біологія »	Обов'язкова	
Змістових модулів - 2	Спеціальність 091 « Біологія »	Рік підготовки 2-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання:		Освітній рівень: другий магістерський Освітня програма « Біологія »	Лекції 14 год.
Аудиторних – 6	Практичні, семінарські -		
Самостійної роботи студента – 5,2	Лабораторні 32 год.		
	Самостійна робота 44 год.		
	Індивідуальні завдання		
	Вид контролю: залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування комплексу теоретичних знань з питань філософії науки з'ясування основних стратегій наукового дослідження і історичних підстав формування наукового знання.

Завдання:

- розвиток у магістрантів здатності осмислення актуальних проблем предмету як сучасної світової традиції філософського осмислення природи науки;
- формування науково-методологічного світогляду на основі знання особливостей сучасної науки;
- вдосконалення навичок наукового осмислення дійсності.

Ключові результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі біології при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК04. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК08. Здатність презентувати та обговорювати результати наукових і прикладних досліджень, готувати наукові публікації, брати участь у наукових конференціях та інших заходах

Програмні результати навчання

ПР04. Розв'язувати складні задачі в галузі біології, генерувати та оцінювати ідеї.

ПР05. Аналізувати та оцінювати вплив досягнень біології на розвиток суспільства.

В результаті освоєння дисципліни магістрант повинен:

знати: сучасні концепції філософії науки;

вміти: аналізувати сучасні проблеми філософії науки;

володіти: концептуальним і методологічним апаратом сучасної філософії науки.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ НАУКИ. СУЧАСНА СВІТОВА ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

Тема 1. Філософія науки як частина філософії. Статус філософії науки в структурі філософії.

Філософія об'єктивності і проблематика філософії науки. Проектне відношення філософії до виникає науки. Атомізм, платонізм, аристотелізм.

Філософія суб'єктивності: дослідження умов можливості наукового знання.

Філософія експериментального природознавства і індуктивна методологія науки Ф. Бекона. Cogito P. Декарта як першооснова філософії як мудрості.

Скептична філософія науки Д. Юма. І. Кант про умови можливості математики і теоретичного природознавства; про синтез метафізики, математики та досвіду як умови можливості формування фізики як науки у власному розумінні.

Філософія інтерсуб'єктивності; родова сутність людини, практика, мова, культура, історія як інтерсуб'єктивності контексти дослідження наукового пізнання.

Тема 2. Філософія науки: проблеми взаємовідносин.

Концепції історіографії науки. Постпозитівізм про роль історії науки.

Оцінка тези: філософія науки без історії науки безпредметна, а історія науки без філософії науки неконцептуальний.

Опозиція кумулятивізму і антикумулятивізму в історіографії науки.

Історія науки і її раціональні реконструкції. Раціональна реконструкція як ключ до розуміння реальної історії науки.

Концепція нормальної науки. Нормальна наука як рішення головоломок.

Пріоритет парадигм. Аномалії і виникнення наукових відкриттів в історії науки.

Криза і виникнення наукових теорій.

Революції як зміна погляду на світ. Прогрес, який несуть революції в історії науки. Парадигми і структура наукового співтовариства. Парадигми як набори приписів для наукової групи. Парадигми як загальноновизнані зразки.

Неявне знання і інтуїція. Зразки, несумірність і революції.

Традиції, стиль мислення і творчість. Нові методологічні ідеї і зміна стилів мислення.

Наукові революції як корінні перетворення основних наукових понять.

Різноманіття і багатосторонність наукових революцій.

Наступність у розвитку знання і проблема співвідношення наукових теорій один з другом. Взаємозв'язок наукових і технічних революцій. Диференціація

та інтеграція в науці. Нерівномірність розвитку різних наукових областей і дисциплін в історії науки.

Тема 3. Світоглядні контексти науки. метафізичний і антиметафізичні дискурси в історії і філософії науки.

Світоглядні контексти реальної історії науки, їх вплив на наукове мислення і наукову практику.

Метафізика реальності і метафізика раціональності. Їх статус в практиці наукового дослідження. Додаткові типи метафізики як необхідні передумови наукового пізнання. Раціональність і реальність як конститутивні теми філософії науки.

Позитивізм як програма елімінації метафізичних смислів з філософії і наукового пізнання. Її проблеми.

Історична еволюція позитивізму як переосмислення установок програми в світлі фактів історії науки і як реакція на критику. Емпіризм, феноменалізм і логіцизм неопозитивізму. Логічний позитивізм про філософію як логічному аналізу мови науки. Логічний позитивізм про принцип верифікації і його функціях в науковому пізнанні.

Постпозитивізм і зміна його ставлення до метафізичним сенсів.

Реалізм і мета науки. Поняття емпіричного реалізму. Різниця позитивних підстав теорії (джастифікаціонізма) і критичних підстав теорії (критичний раціоналізм). Пояснення як мета науки.

Тема 4. Онтологія науки. Опозиція наукового реалізму і інструменталізму в історії і філософії науки.

Онтологія буденного і наукового пізнання. Специфіка об'єктів мови науки, об'єктів теоретичного та емпіричного рівнів наукового знання, об'єктів аналітичних і синтетичних висловлювань.

Наукове пізнання як виробництво обґрунтованого знання про предметах нашого досвіду. Проблема реальності предметів нашого досвіду. Проблема реальності предметів наукового знання. Об'єкти теорії і предмети спостереження, вимірювання і експерименту: проблема їх реальності. Опозиція наукового реалізму і інструменталізму, їх оцінка.

Наукова феноменологія як феноменотехніка.

Роль наукової картини світу, філософських категорій і принципів, уявлень здорового глузду в дослідницькому процесі соціально-гуманітарних наук.

Різниця часу як параметра фізичних подій і часу як загального; його умови і заходи становлення людського буття, здійснення життя. Наукова картина світу як онтологія мови науки.

Змістовий модуль 2. ФІЛОСОФІЯ І НАУКА. НАУКОВЕ ПІЗНАННЯ ЛЮДИНИ. МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

Тема 5. Епістемологічна проблематика науки. Наукове знання як диференційована цілісність, проблеми його істинності й обґрунтованості.

Співвідношення епістемології і мови в аналізі наукового знання. Мова як система правил, яка з'єднує символи і факти за допомогою функції значення символів.

Наука як дедуктивно-впорядкована система синтетичних тверджень, інформують нас про фізичний світ.

Теми наукового знання, наукової істини і її обґрунтування. Проблеми істинності і раціональності в соціальних і гуманітарних науках.

Раціональне, об'єктивне, істинне в соціальних і гуманітарних науках.

Класична і посткласична концепції істини в соціальних і гуманітарних науках. Проблема істини в світлі практичного застосування соціальних і гуманітарних наук. Плюралізм і соціологічне вимога відсутності монополії на істину.

Релятивізм, психологізм, історизм в соціальних і гуманітарних науках і проблема істини.

Проблема істини в науковому пізнанні. Епістемологічні критерії науковості.

Верифікаціонізм. Фальсифікаціонізм. Естетичні критерії вибору теорій.

Аргументи за реалізм здорового глузду і проти теорії пізнання здорового глузду. Критика теорії пізнання, заснованої на здоровому глузді. Нарис еволюційної епістемології. Контекстуальна зумовленість всякого знання світоглядними смислами. Істина і правдоподібність як цілі наукового дослідження. Проект епістемології без суб'єкта знання. Епістемологія і третій світ. Біологічний підхід до третього світу. Об'єктивність і автономія третього світу. Причинні відносини трьох світів. Об'єктивність третього світу і його обумовленість діяльністю людини.

Обґрунтування знання про предметах нашого досвіду як тема наукової раціональності. Поняття наукової раціональності, її історичні типи. А. Пуанкаре про природу наукової гіпотези, її ролі в посткласичному типі наукової раціональності. Оцінка тези про те, що раціональність є однією з багатьох традицій, а не стандарт, з яким повинні узгоджуватися всі традиції.

Тема 6. Наукове пізнання. Природа цінностей. Оцінки і цінності, ідеали і норми науки. Їх зміни в історії науки.

Ідеали і норми вивчення та їх соціокультурна визначеність. Система ідеалів і норм як схема методу діяльності. Методологічні функції «предпосилочних знань» і регулятивних принципів в науці. Явні і неявні ціннісні передумови

як слідства комунікативності СГН. Оціночні судження в науці і необхідність «ціннісної нейтральності» в соціальному дослідженні. Оцінки і цінності, ідеали і норми наукового дослідження.

Функціонування оцінок і цінностей, ідеалів і норм дослідження в соціальних і гуманітарних науках. Позанаукові критерії (принципи краси і простоти) і їх роль в соціально-гуманітарному пізнанні. Принципи логіки соціальних наук, їх аксіологічна обґрунтування. Комунікативність в науках про людину, суспільство та культуру: методологічні слідства і імперативи Народження знання в процесі взаємодії «комунікуючих індивідів». Комунікативність (спілкування вчених) як умова створення нового соціально-гуманітарного знання і вираз соціокультурної природи наукового пізнання.

Наукові конвенції як необхідність і наслідок комунікативної природи пізнання. Моральна відповідальність вченого за введення конвенцій. Индоктринація - впровадження, поширення та «навіювання» будь-якої доктрини як один з наслідків комунікативності науки. Аксіологічна специфіка сцієнтизму і антисцієнтизму

Тема 7. Методологія наукового пізнання і історія науки.

Поняття методології науки. Проблеми побудови теорії наукового методу. Чому методологічні рішення необхідні? Натуралістичне розуміння методології науки. Дескриптивна методологія науки. Конвенціональне розуміння методології науки. Методологічні правила як конвенції. Нормативна методологія науки. Індуктивізм і дедуктивізм як версії методології науки. Проблема індукції і проблема демаркації і їх місце в проблематиці методології науки

Опозиція монізму і плюралізму в методології науки. Редукціонізм методологічної програми Р. Декарта і антіредукціонізм методологічної програми Г. Башляр. Плюралістична методологія науки, її підстави і проблеми. Неопозитивізм і постпозитивізм як програми постановки, аналізу і вирішення філософсько-методологічних проблем науки. Критичне порівняння методологічних концепцій: реальна історія як пробний камінь її раціональних реконструкцій. Фальсифікаціонізм як метакритерій: історія «фальсифікує» фальсифікаціонізм (і будь-яку іншу методологічну концепцію). Методологія історіографічних дослідницьких програм.

Реальна історія в різного ступеня підтверджує свої раціональні реконструкції. Проти апріорістського і антитеоретичного підходів до методології науки. Фальсифікація і методологія науково-дослідних програм, регресивний і регресивний зрушення проблеми. Негативна евристика: «тверде ядро» програми. Позитивна евристика: конструкція «захисного пояса» і відносна автономія теоретичної науки.

Оцінка тези про те, що суворе дотримання правил наукової раціональності затримало б прогрес науки. Оцінка тези про нездатність філософії описати науку в цілому, сформулювати метод відділення наукових праць від ненаукових сутностей, таких, як міфи. Наукова картина світу як форма систематизації знання, як наукова дослідницька програма. Філософські ідеї як евристика наукового пошуку. Проблема індукції. Усунення психологізму. Дедуктивна перевірка теорій, досвід як метод науки. Спростовуваність як критерій демаркації. Проблема «емпіричного базису» науки. Об'єктивність наукового знання. Типи наукового знання. Емпіричний і теоретичний рівні критерії їх розрізнення. Структура емпіричного знання. Дані спостереження як тип емпіричного знання. Емпіричні залежності і емпіричні факти. Процедури формування факту. Проблема теоретичної визначеності факту. Структури теоретичного знання. Первинні теоретичні моделі і закони.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	Денна форма				
		Л	С	Лаб	Ін	С.Р.
Модуль 1. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ НАУКИ. СУЧАСНА СВІТОВА ФІЛОСОФІЯ НАУКИ						
Topic 1. Philosophy of science as a part of philosophy. Status of philosophy of science in the structure of philosophy	12	2		3		5
Тема 2 Філософія науки: проблеми взаємовідносин.	12	2		3		5
Тема 3. Світоглядні контексти науки. метафізичний і антиметафізичні дискурси в історії і філософії науки	13	2		4		5
Тема 4. Онтологія науки. Опозиція наукового реалізму і інструменталізму в історії і філософії науки.	13	2		4		5
РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ 1	50	8		14		20
Змістовий модуль 2. ФІЛОСОФІЯ І НАУКА. НАУКОВЕ ПІЗНАННЯ ЛЮДИНИ. МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ						
Тема 5. Епістемологічна проблематика науки. Наукове знання як диференційована цілісність, проблеми його істинності й обґрунтованості	14	2		6		8
Тема 6. Наукове пізнання. Природа цінностей. Оцінки і цінності, ідеали і норми науки. Їх зміни в історії науки.	13	2		6		8
Тема 7 Методологія наукового пізнання і історія науки.	13	2		6		8
РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ 3	40	6		18		24
ВСЬОГО ГОДИН	90	14		32		44

5. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1.	Topic 1. Philosophy of science as a part of philosophy. Status of philosophy of science in the structure of philosophy	3
2.	Тема 2 Філософія науки: проблеми взаємовідносин.	3
3.	Тема 3. Світоглядні контексти науки. метафізичний і антиметафізичні дискурси в історії і філософії науки	4
4.	Тема 4. Онтологія науки. Опозиція наукового реалізму і інструменталізму в історії і філософії науки.	4
5.	Тема 5. Епістемологічна проблематика науки. Наукове знання як диференційована цілісність, проблеми його істинності й обґрунтованості	6
6.	Тема 6. Наукове пізнання. Природа цінностей. Оцінки і цінності, ідеали і норми науки. Їх зміни в історії науки.	6
7.	Тема 7 Методологія наукового пізнання і історія науки.	6
Всього		32

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1.	Тема 1. Філософія науки як частина філософії. Статус філософії науки в структурі філософії.	5
2.	Тема 2 Філософія науки: проблеми взаємовідносин.	5
3.	Тема 3. Світоглядні контексти науки. метафізичний і антиметафізичні дискурси в історії і філософії науки	5
4.	Тема 4. Онтологія науки. Опозиція наукового реалізму і інструменталізму в історії і філософії науки.	5
5.	Тема 5. Епістемологічна проблематика науки. Наукове знання як диференційована цілісність, проблеми його істинності й обґрунтованості	8
6.	Тема 6. Наукове пізнання. Природа цінностей. Оцінки і цінності, ідеали і норми науки. Їх зміни в історії науки.	8
7.	Тема 7 Методологія наукового пізнання і історія науки.	8
Всього		44

Виконання самостійної роботи передбачає також написання рефератів, повідомлень есе на задану тему.

Реферат має такий зміст:

Вступ

Простий план по темі

Висновки

Список використаної літератури (зразок оформлення за адресою <http://library.lp.edu.ua/yak-oformyty-spysok-literatury>)

Виконується у вигляді друкованого тексту на папері формату А-4 обсягом від 10 до 12 сторінок. Шрифт: Times New Roman. Розмір шрифту – 14, звичайний. Вирівнювання тексту – по-ширині без пропусків і скорочень. Абзацний відступ – 10 мм. Міжрядковий інтервал – 1,5. Поля сторінки: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє і нижнє – по 20 мм. Реферат починається із титульної сторінки за встановленою формою (додаток А)

Повідомлення

Повідомлення це актуальна економічна інформація мікро-, мезо-, макро-, мегаекономічного рівня, яка має навчально-пізнавальний характер. Повідомлення має наступний зміст:

Вступ

Повідомлення

Список використаної літератури (зразок оформлення за адресою <http://library.lp.edu.ua/yak-oformyty-spysok-literatury>)

Виконується у вигляді друкованого тексту на папері формату А-4 обсягом від 4 до 6 сторінок. Шрифт: Times New Roman. Розмір шрифту – 14, звичайний. Вирівнювання тексту – по-ширині без пропусків і скорочень. Абзацний відступ – 10 мм. Міжрядковий інтервал – 1,5. Поля сторінки: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє і нижнє – по 20 мм. Повідомлення починається із титульної сторінки за встановленою формою (додаток А).

Есе

Есе – невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію і висловлює індивідуальні думки та враження з конкретного приводу чи питання, і не претендує на вичерпне і визначальне трактування теми. На відміну від реферату, який адресується будь-якому слухачеві, есе – це ближче до репліки, що адресується підготовленому слухачу. Тобто людині чи групі людей, які вже мають уяву, про що йде мова. Власне, така «адресність» дозволяє автору есе зосередити увагу на розкритті нового змісту, а не нагромаджувати різними службовими деталями викладення матеріалу в письмовому форматі.

Інструкція із підготовки есе:

1. Оберіть тему твору. Вона повинна бути актуальною і мати практичну значимість для економічної науки. Перед тим, як приступити до написання есе, його тему необхідно узгодити із Вашим науковим керівником (викладачем).

2. Продумайте приблизний план роботи. Як правило, есе складається з короткого вступу, де розкривається сутність теми; основної частини, в якій викладаються думки вчених, чиновників, керівників підприємств, менеджерів, аналітиків тощо стосовно об'єкту дослідження; ставлення автора роботи до цих думок, а також висновки по темі проведеного дослідження. На останній сторінці есе вказуються використані літературні джерела.

3. Підберіть літературу для написання есе. Це можуть бути навчальні посібники з економіки, праці вчених з проблематики дослідження, періодичні друковані та інтернет-видання, різні економічні огляди.

4. Відберіть необхідний матеріал. Різні точки зору експертів на обрану тему випишіть на папір і відзначте порядок використання висловлювань в роботі.

5. Приступайте до оформлення. Не просто цитуйте висловлювання експертів, а викладайте свою думку на кожне з них. Не забудьте оформити висновки за результатами дослідження.

6. Перевірте, щоб вся використовувана література була актуальна в даний час. Навчальні посібники повинні бути не старші 8-10 років, періодичні видання - не старші 3-5 років (зразок оформлення списку літератури за адресою <http://library.lp.edu.ua/yak-oformyty-spysok-literatury>).

7. При написанні есе не слід використовувати багато літератури, щоб робота не вийшла дуже великою і переобтяженою непотрібною інформацією. **Найбільшою цінністю есе є власні думки та висновки по темі дослідження.**

Есе виконується у вигляді друкованого тексту на папері формату А-4 обсягом від 20 до 30 сторінок. Шрифт: Times New Roman. Розмір шрифту – 14, звичайний. Вирівнювання тексту – по-ширині без пропусків і скорочень. Абзацний відступ – 10 мм. Міжрядковий інтервал – 1,5. Поля сторінки: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє і нижнє – по 20 мм. Есе починається із титульної сторінки за встановленою формою.

7. Індивідуальні завдання

Написання рефератів на задану тему

8. Методи навчання

У рамках вивчення дисципліни передбачаються такі види занять:

- лекції;
- семінарські заняття;
- самостійна робота;

- навчально-методичне забезпечення і консультування самостійної роботи здійснюється через університетське модульне середовище освітнього процесу MOODLE відповідно до Положення «Про організацію поточного, семестрового контролю та проведення атестації здобувачів освіти із застосуванням дистанційних технологій в Уманському НУС».

Консультування студентів, приймання рефератів, ліквідація невідпрацьованих занять будуть проводитися у відповідні дні відповідно до затвердженого деканатом графіку індивідуальної роботи викладача із магістрантами.

9. Методи контролю

Поточний контроль. Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином:

- відповідь на питання лабораторного заняття оцінюється за стандартною шкалою, але лише у межах позитивних оцінок: «відмінно» – 3 бали; «добре» – 2 бали; «задовільно» – 1 бал;
- підготовка реферату, есе – 1 бал, повідомлення – 0,5 бали;
- два тестових контролі (по 50 тестових завдань) по модульному контролю можна набрати бали відповідно до кількості (%) правильних відповідей: $\geq 90\%$ правильних відповідей – 15 балів; 75-89% – 10 балів; 60-74% – 7 балів; 50-59% – 5 балів; $\leq 49\%$ - 0 балів. По 2 модульному контролю можна набрати

бали; відповідно до кількості (%) правильних відповідей: $\geq 90\%$ – 10 балів;
75-89% - 8 балів; 60-74% - 6 балів; 50-59% - 4 бали; $\leq 49\%$ - 0 балів;

Шкала за 5-бальною системою:	
Відмінно	зразкове знання теоретико-методичної частини обговорюваного питання із наведенням фактичних прикладів, посилань на праці авторитетних фахівців із тематики питання, правильні відповіді на додаткові питання (ті, що винесені на самостійне опрацювання по матеріалах теми)
Добре	зразкове знання теоретико-методичної частини обговорюваного питання без наведення фактичних прикладів, без посилань на праці авторитетних фахівців із тематики питання, відповіді на додаткові питання із незначними недоліками (ті, що винесені на самостійне опрацювання по матеріалах теми)
Задовільно	посереднє знання теоретико-методичної частини обговорюваного питання (незначні помилки у формулюванні категорій, визначень), без правильних відповідей на додаткові питання (ті, що винесені на самостійне опрацювання по матеріалах теми)
Знання відсутні	неспроможність продемонструвати знання теоретико-методичної частини обговорюваного питання (формулювання категорій, визначень)

10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота									Загальна сума
МОДУЛЬ 1					МОДУЛЬ 2				
T1	T2	T3	T4	МК 1	T5	T6	T7	МК 2	
10	10	10	10	15	10	10	10	15	100

Шкала оцінювання: національна та ESTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ESTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	ЗАРАХОВАНО
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Ямчук П.М. «Філософія науки». Частина перша. Орієнтовний курс лекцій для докторів філософії спеціальності 103 – «Науки про Землю». Умань, УНУС. 2021. – 50 с.

2. Ямчук П.М. «Філософія науки». Частина друга. Орієнтовний курс лекцій для докторів філософії спеціальності 103 – «Науки про Землю». Умань, УНУС. 2021. – 190 с.

3. Ямчук П.М. «Філософія науки». Методичні вказівки і рекомендації для семінарських занять з дисципліни для докторів філософії спеціальності 103 – «Науки про Землю». Умань, УНУС. 2021. – 24 с.

4. Ямчук П.М. Методичні вказівки з дисципліни «Філософія науки» для самостійної підготовки докторів філософії спеціальності 103 – «Науки про Землю». – Умань, УНУС. 2021. – 20 с.

5. Ямчук П.М. Методичні вказівки з дисципліни «Філософія науки» для виконання індивідуальних завдань та контрольної роботи докторами філософії спеціальності 103 – «Науки про Землю». – Умань, УНУС. 2021. – 12 с.

12. Рекомендована література

Основна

1. Арон Р. Мир і війна між націями. К.: 2000. 688 с.
2. Балеї П. Обезвласнене суспільство. Марксизм: утопія в теорії і терор у практиці. К.: «Смолоскип» 2003. 730 с.
3. Бердяєв С. До сина. Слово благовісту. Українська релігійна поезія. упор. д. філол. н, проф. Т.Ю.Салига. Львів. 1999. С. 185.

4. Берк Е. Тривалість держави: збереження та зміни. *Консерватизм. Антологія*. К. 2008. С. 510-529.
5. Бентам Д. Про принцип корисності. *Лібералізм. Антологія*. К. 2002. С. 149-151.
6. Берк Е. Конституція на праві давності. *Консерватизм. Антологія*. К. 2008. С. 503-509.
7. Гадамер Г.-Г. Істина і метод. К.: «Основи» 1999. 329 с.
8. Гантінтон С. Консерватизм як ідеологія. *Консерватизм. Антологія*. К. 2008. С. 122-142.
9. Гелстоун В. Захист лібералізму. *Лібералізм. Антологія*. К. 2002. С. 773-779
10. Гелей С. Консервативна течія в суспільно-політичній думці України ХІХ ст. Львів. Інститут українознавства НАН України. 1996. 124 с.
11. Грушевський М. Історія України-Руси у 9 томах. В 11 книгах. К. 1994-1998. 987 с.
12. Гоббс Т. Левиафан II Соч.: В 2-х т. М. 1991.
13. Декарт Р. Філософські розмисли. К.: «Юніверс». 2000. 304 с.
14. Довженко О. Щоденник (1941-1956) . К.: «Знання». 2019. 399 с.
15. Дорошенко Д. Мої спомини про давнє минуле (1901-1914 рр.) К.: «Темпора» 2007. 272 с.
16. Дорошенко Д. Мої спомини про недавнє минуле (1914-1920 рр.). К.: «Темпора» 2007. 632 с.
17. Золотоустий Йоан Про священство. Джерела християнського Сходу. Львів. Вид. Дім «Свічадо». 2005. 160 с.
18. Камю А. Вибрані твори. К.: «Основи» 1991. 655 с.
19. Кант І. Критика чистого розуму. Симферопіль: «Реноме». 2003. 464 с.
20. Кириченко С. Люди не зі страху. Українська сага. К. 2013. 920 с.
21. Липинський В. Мораль і політична дія. *Консерватизм. Антологія*. К. 2001. С. 417-422
22. Липинський В. Листи до братів-хліборобів. К.: Філадельфія. 1995.
23. Липинський В. Релігія і Церква в історії України. К.: «Фотовідеосервіс» 1993. 112 с.
24. Марк Аврелій Наедине с собой. Киев-Черкасы, РИЦ «Реал». 2001. 128 с.
25. Местр Ж. Принцип походження політичних конституцій та інших людських цінностей. *Консерватизм. Антологія*. К. 2008. С. 529-538
26. Мілль Д. Про індивідуальність як один із елементів добробуту. *Лібералізм. Антологія*. К. 2003 С. 151-165
27. Ортега-і-Гасет Х. Вибрані твори. К.: «Основи». 1994. 420 с.
28. Ортега-і-Гасет Х. Роздуми про Дона Кіхота К.: «Дух і Літера». 2012 . 216 с.
29. Рікер П. Ідеологія та утопія. «Дух і Літера». К. 2005. 386 с.
30. Роттердамський Е. Похвала глупоті. Домашні бесіди. К. 1993. 319 с.
31. Свєрстюк Є. На святі надій. К.: «Наша віра» -709 с

32. Сверстюк Є. У сяйві Слова. Афоризми, філософські максими та роздуми . Луцьк: ВМА «Герен». 2018. 112 с.
33. Сковорода Г. Пізнай в собі людину. Львів. 1995.
34. Сенека Луцій Анней Моральні листи до Луцилія. Львів: «Апріорі». 2011. 324 с.
35. Скратон Р. Коротка історія новітньої філософії. Від Декарта до Вітгенштайна. К. 1998. 342 с.
36. Скратон Р. Консервативне сумління. *Консерватизм. Антологія*. К. 2008. С. 431-433.
37. Тетчер М. Виміри консерватизму. *Консерватизм. Антологія*. К. 2008. С. 26-23
38. Тетчер М. Я вірю. *Консерватизм. Антологія*. К. 2008. С. 422-431
39. Тягло О.В., Кривуля О.М., Воропай Т.С. Філософія: підручник у 2 кн. Книга Хронологічно-тематичний огляд. – Х: ун-т вн.справ, 1999. 324с.
40. Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки / За ред. А.С. Гальчинського. К.: НІСД, 2003. 328 с.
41. Фрідман М. Роль уряду у вільному суспільстві. *Лібералізм. Антологія*. К. 2003. С. 753-763
42. Черчілль У. Консервативні принципи. *Консерватизм. Антологія*. К. 2008. С. 20-26
43. Цибра М.Ф., Кавалеров А.І. Філософія: курс лекцій. Київ, 1997. 113с.
44. Яковенко Н. Нарис історії України. К.: ЦУЛ. 2005. 584 с.

Допоміжна

1. Аксіологія буття української мови як чинник трансцендентальної національної духовно-інтелектуальної самоідентифікації// Мат. І Міжнародної інтернет-конференції «Проблеми лінгвістики і методики викладання мов у контексті входження України в європейський простір. Умань, УНУС. – 2020. – С.63-67.
2. Андрущенко Віктор Петрович // Велика Українська Енциклопедія URL //https://vue.gov.ua
3. Добрі справи професора Н.М.Шляхової // у книзі «Нонна Михайлівна Шляхова. Стежки її Долі. Спогади». Одеса «Астропринт» 2020. - С.78-91.
4. Невичерпне джерело світлої любові (декілька небайдужих розмислів про диптих мемуарно-аналітичних міркувань кандидата філологічних наук, доцента члена Національної спілки журналістів України, вміщених у книгах «Пам'яті світле джерело» та «Береги нашої пам'яті» // Одеса. – газета «Чорноморські новини» № від 14-16 травня 2020. – С. 5
5. Передмова у книзі // «Філософія саду і садівництва в світовій культурі: джерела та новітні інтерпретації»: збірник наук. статей за матеріалами ІV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції / М-во освіти і науки України, Уманський НУС [та ін.]. Умань: ВПЦ «Візаві» (Видавець «Сочінський»), 2020. С.5-8

6. П. Ямчук, Г. Ухто, В.Рибчак Світоглядно-етичні універсалії в українській духовно-інтелектуальній семіосфері (декілька розмислів) // «Філософія саду і садівництва в світовій культурі: джерела та новітні інтерпретації»: збірник наук. статей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції / М-во освіти і науки України, Уманський НУС [та ін.]. Умань: ВПЦ «Візаві» (Видавець «Сочінський»), 2020. С.114--117.

7. Вічний сад гармонії в творчості Олександра Довженка та Дмитра Шостаковича (кіношедевр «Життя в цвіту» як дотепер неосмислений естетичний феномен) // «Філософія саду і садівництва в світовій культурі: джерела та новітні інтерпретації»: збірник наук. статей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції / М-во освіти і науки України, Уманський НУС [та ін.]. Умань: ВПЦ «Візаві» (Видавець «Сочінський»), 2020. С. 125-130.

8. Вірність українській долі і Слово. Одесит. Український професор Євген Миколайович Прісовський// Філологічний часопис вип. 1(15) 2020. С.131-135

9. Вікопомне джерело нашої пам'яті // Філологічний часопис вип.1(15) 2020. С.124-130

10. Актуальні філософсько-українознавчі роздуми з нагоди 140-літнього ювілею Володимира Винниченка (міркування про провідні образи в трагедії «Між двох сил»)// Менеджмент ХХІ століття: проблеми і перспективи: матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції . Умань, Уманський НУС, 2020 – С.188-192.

11. Філософський дискурс опору масофікації особистості й суспільства в духовно-інтелектуальній реальності ХХІ століття // *Zeszyt naukowy prac ukrainoznawczych* nr. 4/2020. – С. 135-151

12. Микола Підгорний та радянська інтелігенція (декілька філософсько-українознавчих роздумів) // *Zeszyt naukowy prac ukrainoznawczych* nr. 4/2020. – С. 151-169

13. Ямчук П. В.Рибчак, Ісаєнко М. Пасіонарність ХХ століття (кілька міркувань про феномен О. Довженка та Д.Шостаковича в контексті епохи // *Zeszyt naukowy prac ukrainoznawczych* nr. 4/2020. – С. 159-169

14. Філософія українського державотворення в концепції Д.Дорошенка// Людина має право: соціально-гуманітарний дискурс у контексті реформаційних процесів в Україні. Мат. Круглого столу м. Одеса. ОДУВС. – С.124-126.

15. Олександр Довженко: декілька спостережень про світоглядні та естетичні універсалії його феномену на тлі ХХ століття// Філологічний часопис вип. 2(16) 2020. Умань «Візаві» // С.133-147.

16. Нас об'єднав Христос (світлий спогад про світлу особистість українського християнина) // Матеріали доповідей та виступів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Філософія в сучасному науковому та соціально-політичному дискурсах». 19 листопада 2020 року. – Вінниця, 2020. – С.192-196.

17. Митрополит Василь Липківський: духовний мислитель і фундатор УАПЦ // Православ'я в Україні. Збірник статей до 400-річчя з часу відновлення православної ієрархії Київської митрополії Єрусалимським Патріархом Феофаном К.: 2020 – С.223-238.

18. Українська пасіонарність. Сергій Єфремов. Софія Тобілевич. Володимир Свідзінський. //Zeszyt naukowy prac ukrainoznawczych nr. 5/2020. – С. 143-159

19. Пасіонарність. ХХ століття (кілька міркувань про світоглядно-етичні феномени О.Довженка та Д.Шостаковича в контексті епохи) //Zeszyt naukowy prac ukrainoznawczych nr. 5/2020. – С. 159-169.

20. Софія Русова – пасіонарна постать українського націєтворення //Тези доповідей V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Педагогічна спадщина Софії Русової та сучасні проблеми реформування національної освіти в Україні. 18-19 лютого 2021 року. – Умань «Візаві»- 2021 – С. 234-237.

21. П. Ямчук, Г Ухто, В.Рибчак. Квітіння Саду незникаючих ідей: з віддаленого минулого – кризь минущість сьогодення – у далеке прийдешнє // «Філософія саду і садівництва в світовій культурі: джерела та новітні інтерпретації»: збірник наук. статей за матеріалами V Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції / М-во освіти і науки України, Уманський НУС та ін. Умань: ВПЦ «Візаві» (Видавець «Сочінський») - 2021. С.142-148.

22. Атена Пашко. Незвичні думки про незвичайний світогляд та поезію пасіонарної особистості // Філологічний часопис. Вип. № 1 2021. – С.214-229

23. Вступне слово головного редактора// Уманські забавлянки зібрані Ольгою Діденко. - Умань: ВПЦ «Візаві», 2021. – С. 3-5.

24. Ямчук П.М. Рибчак В.І., Ісаєнко М.М. Особливості буття інформаційного суспільства та світоглядно-культурного пограниччя в добу пандемічних обмежень // Dziejnictwo kulturowe regionu pogranicza. tom IX 2021 - С.407-415.

25. Ямчук П.М. Рибчак В.І. Ісаєнко М.М. Феномен Володимира Свідзінського в аксіологічно-буттєвій парадигмі вітчизняного літературного процесу (філософсько-українознавчий аспект) //Zeszyt naukowy prac ukrainoznawczych nr. 6-7. 2021 – С. 185-201.

26. Ямчук П.М. Філософія саду та садівництва в контексті реалій ХІХ-ХХІ століття// Zeszyt naukowy prac ukrainoznawczych nr. 6-7 . – 2021 С. 171-185.

13. Інформаційні ресурси:

1. <http://www.gileya.org>
2. www.philsci.univ.kiev.ua
3. <http://studme.com.ua/filosofiya/default.htm>

14. Зміни у робочій програмі на 2022-2023 навчальний рік

Дисципліна читається вперше